
CĂTRE: Societatea civilă, mass-media, comunitatea arheologilor și autorități ale statului

Punct de vedere cu privire la statutul detecției de metale în contextul dezbaterii publice a Codului Patrimoniului

Subscrisa Asociația Pro Detectie, cu sediul în București Aleea Callatis Nr. 14 Sc. D Ap.47 Sector 6 tel 0722211369, e-mail office@prodetectie.ro, entitate ONG non-profit a fost înființată în anul 2014 ca urmare a necesității firești privind asocierea pasionaților de detecție de metale din România, în vederea realizării unei reprezentări coerente și unitare a acestei comunități și a intereselor sale legale și legitime, cât și pentru a îndemna la o conduită corectă și respectarea legii în cadrul comunității de detectoriști.

La data actuală, Asociația noastră are întindere națională și un semnificativ număr de membri, în continuă creștere. Promovăm practicarea acestui frumos hobby cu respectarea strictă a legislației în vigoare și cu atenția cuvenită protejării patrimoniului arheologic național. Totodată, milităm pentru deschidere și colaborare între arheologi, autorități și detectoriști autorizați.

Cu mâhnire, ne vedem obligați să constatăm și să reclamăm existența unei susținute și neîntemeiate campanii de defăimare a comunității detecției de metale, purtată prin intermediul mass-media. Aceasta a culminat, recent, cu Scrisoarea deschisă adresată Ministrului Culturii de către Prof. Dr. Ioan Piso, adresare ce vizează probleme reale dar și un număr de afirmații lipsite de ponderență, care ne privesc și care culminează cu solicitarea de interzicere a detectoarelor de metale. Astfel de acțiuni mediatice induc opiniei publice ideea eronată că orice posesor de detector de metale este un infractor. În cadrul comunității noastre, noi nu cunoaștem persoane care posedă detectoare de metale fără autorizație. **Aceea este o cu totul altă categorie cu care nu ne identificăm și cu care nu este cazul să fim comparați.** De asemenea, nu detectăm decât în locurile permise de lege, în afara siturilor arheologice, verificând locațiile pe site-ul Repertoriului Arheologic Național și păstrând o distanță de siguranță față de situri peste cea prevăzută legal, pentru a evita confuziile produse de perimetrarea vagă sau ambiguă din forma actuală a RAN.

O acuză adusă la adresa detectoriștilor se referă la distrugerea contextului arheologic. Este necesară, deci, următoarea precizare: detecția de metale pe care o desfășurăm presupune săpături la mică adâncime, la care contextul arheologic, dacă a existat, a fost deja compromis de vegetație, animale

sau plug și pesticide în cazul terenurilor agricole. De asemenea, în cazurile extrem de rare în care, săpând la această adâncime, colegi de-ai noștri au descoperit indicii că ar exista un posibil context ce nu trebuie afectat, au încetat activitatea și au informat instituțiile responsabile, inclusiv în scris, despre locația exactă. Hobby-ul nostru vine în primul rând din pasiune și respect pentru istorie, de aceea ne informăm despre cum poate fi ea păstrată.

De asemenea, în contextul publicării obiectivelor strategice ale Ministerului Culturii pentru anul 2016, dorim să ne exprimăm punctul de vedere în privința aspectelor din Codul Patrimoniului care ne privesc în mod direct.

În opinia noastră, orice modificare legislativă trebuie să găsească un echilibru între norme prea stricte, ce par a încuraja încălcarea acestora, și norme prea permissive, ce pot genera indiferență și nepăsare față de patrimoniul național. Între aceste două extreme se găsește o întregă plajă de soluții legislative și avem speranța implementării unui pachet legislativ potrivit contextului existent în prezent în România. Ne exprimăm cu această ocazie deschiderea spre comunicare, în contextul discuției pe tema Codului Patrimoniului, cât și în legătură cu orice alt subiect din sfera activității noastre.

Austria este singura țară europeană care interzice cu desăvârșire orice fel de activitate legată de căutarea obiectelor arheologice, inclusiv prin utilizarea detectoarelor de metale. În 2011, profesorul de Arheologie și Managementul Patrimoniului Karl Raimund, de la Universitatea Bangor, a realizat o estimare prin care arăta că în ciuda interdicției, în Austria existau la acea vreme între 2000 și 3000 de detectoriști, care predau autorităților între 1 și 3% din obiectele găsite. Estimarea se bazează pe numărul de membrii înregistrați cu adrese IP provenind din Austria pe forumurile online adresate detectoriștilor, chestionare adresate detectoriștilor și arheologilor, în care aceștia erau rugați să estimeze dimensiunea comunității, numărul de vânzări de detectoare de metale, numărul mediu declarat de ore de detecție pe săptămână. Concluzia profesorului este că, în cazul Austriei, legile mai stricte nu au dus la o protecție mai bună a patrimoniului național, ci din contră, acesta este acum mult mai afectat prin înstrăinarea obiectelor, iar arheologilor le este mai greu să culeagă informații despre zonele în care este nevoie de mai multă protecție a acestor bunuri.

Spre comparație, cifrele indică o popularitate a fenomenului aproape de două ori mai mare față de Marea Britanie, unde legislația este mult mai permisivă, obligă dar și încurajază și recompensează raportarea obiectelor de patrimoniu. Aici există două legi ce reglementează descoperirile arheologice de către amatori, Treasure Act și Portable Antiquities Scheme, ce încurajază înregistrarea obiectelor găsite (fie cu ajutorul detectoarelor de metale, fie prin alte metode), oferă sfaturi, informații și o bază de date online a tuturor obiectelor. În consens cu Karl Raimund este și părerea multor istorici și arheologi britanici ce susțin că soluția pentru protecția patrimoniului este o mai bună educare și încurajare a descoperirii și predării obiectelor găsite. Situația nu a stat întotdeauna așa și, la fel ca în cazul României, între detectoriști și instituțiile statului responsabile cu patrimoniul cultural a existat și în Marea Britanie o relație de suspiciune reciprocă, detectoriștii fiind considerați "căutători de comori" (a se vedea campania Stop Taking our Past, din anii '70). Cele două legi din Marea Britanie au schimbat însă această percepție, pentru că au urmărit implicarea activă a publicului în arheologie și conștientizarea potențialului descoperirilor, schimbarea atitudinii publicului prin crearea practicii de a înregistra descoperirile și recompensarea acestora și îmbunătățirea relației dintre arheologi și detectoriști. În momentul înregistrării obiectelor se notează o serie de detalii cu privire la vechimea și starea, locația și

contextul în care au fost descoperite și o descriere amănunțită a acestora, pentru a se păstra nu doar obiectul fizic, ci și informațiile de interes arheologic și istoric.

Un fenomen similar celui din Austria se întâmplă și în Franța, unde detecția este permisă doar cu aprobarea prealabilă a administrației locale aferentă zonei vizate. Dorim să atragem atenția asupra efectelor unor astfel de măsuri ce restrâng mobilitatea detectoriștilor, măsuri care, din experiența altor țări s-au întors împotriva scopului pentru care au fost create. În Franța, această birocrație la care este supusă detecția de metale face ca detectoriștii să nu mai aștepte autorizațiile, iar în cazul în care predau obiectele găsite să declare altă locație decât cea în care au fost descoperite, aducând astfel un prejudiciu cercetării arheologice prin furnizarea de informații false.

Revenind la situația din Marea Britanie, este interesant de observat cum în anul 2010 numărul obiectelor înregistrate de amatori a fost de 90 de mii, față de 25 de obiecte în 1998, înainte de introducerea Treasure Act. Acesta nu este, desigur, singurul criteriu al succesului unei astfel de inițiative, dar este un bun indicator al efectului de responsabilizare pe care o astfel de deschidere îl poate avea. Mai amintim aici cazul Danemarcei, unde există, ca și în cazul Marii Britanii, o deschidere din partea istoricilor și arheologilor spre cooperare cu detectoriștii, bazată pe înțelegerea beneficiilor pe care această abordare o are asupra conservării patrimoniului.

Dorim să semnalăm astfel necesitatea unei inițiative legislative responsabile și vizionare, adaptată situației concrete în care se găsește România, dar care să ia aminte la experiența altor țări europene. În mod evident, este nevoie de o inițiativă care să țină cont de valoarea și dimensiunea estimată a patrimoniului încă nedescoperit, de starea și nevoia de conservare a patrimoniului existent. În același timp, însă, considerăm necesară o lege care să manifeste considerație și respect față de deținătorii de detectoare de metale, care să ia în considerare contribuția detectoriștilor autorizați, prin descoperirile predate în termeni legali instituțiilor competente, cât și dinamica fenomenului, așa cum poate fi ea estimată urmărind tendințele actuale.

Aducem în discuție necesitatea unui echilibru între dorința de a controla și urmări activitatea detectoriștilor prin mecanisme de acreditare/autorizare/avizare/monitorizare, și posibilitatea desfășurării activității de detecție ca hobby, modalitate de petrecere a timpului liber. Suntem de părere că impunerea unor restricții suplimentare nejustificate sau dificil de pus în practică se depărtează de fondul problemei și nu stimulează responsabilizarea deținătorilor de detectoare de metale. Doar educarea, implicarea acestora în activități, încurajarea și recunoașterea meritelor atunci când este cazul, împreună cu un aparat de justiție competent, pot duce la îndeplinirea obiectivului de conservare a patrimoniului național. Considerăm de asemenea că regulile sau procedurile pe care trebuie să le urmeze un deținător de detector de metale trebuie să fie proporționale cu efectul real pe care îl are activitatea sa de extragere a unor obiecte metalice aflate la mică adâncime în pământ.

Solicităm o deosebită atenție în evaluarea realistă și corectă a posibilităților de implementare atât a unui sistem ce presupune colaborarea la nivel normativ între mai multe instituții ale statului, cât și a unui sistem informatic pentru gestiunea datelor despre detectoriști și detecții. Subliniem necesitatea unei soluții simple, nebirocratice, care să nu îngreuneze sau complice în mod inutil nici munca responsabililor din partea instituțiilor, nici activitatea detectoriștilor. Rezolvarea trebuie să faciliteze colaborarea între amatori, arheologi și instituțiile statului. Beneficiile pe care țări ca Marea Britanie le-au observat se pot obține doar printr-o cooperare directă amator – specialist – funcționar, și nu printr-o relație interfațată de un sistem informatic menit să supravegheze fiecare pas al detectoriștilor. Suntem

conștienți de efortul financiar și uman pe care acest tip de abordare îl presupune, însă în opinia noastră contextul actual al României, văzut ca intersecție a specificului patrimoniului național, a dinamicilor sociale și instituționale și a fenomenului detecției de metale, impune o astfel de soluție.

Dorim să mulțumim pentru semnalele de deschidere și normalitate pe care le-am primit în ultimii ani, pentru colaborările constructive pe care le-am avut cu o serie de arheologi și muzee. Apreciem instruirile care au avut loc în vederea cunoașterii modului de prevenire a deteriorărilor de context sau de artefacte, a modului de preluare și comunicare a informațiilor despre vestigii și noi așezări umane descoperite. Apreciem, de asemenea, faptul că au fost cooptați, în mod legal, detectoriști în cadrul unor proiecte de cercetare arheologică și au fost organizate expoziții care au avut ca temă descoperiri arheologice notabile făcute cu ajutorul detectoarelor de metale.

Data: 28.01.2016

Asociația ProDetectie

Surse:

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/24/pdfs/ukpga_19960024_en.pdf

<https://finds.org.uk/>

<https://www.researchgate.net/publication/233503288> On the Highway to Hell Thoughts on the Unintended Consequences for Portable Antiquities of 111 Austrian Denkmalschutzgesetzl

<http://www.ncmd.co.uk/law.html>

<http://intarch.ac.uk/journal/issue33/2/2.html>